

Сліди на снігу

Володимир Титаренко

Мовчить зимовий ліс, не подає голосу, і тільки десь у високості шумлять зеленою глищею високі щоглові сосни. Насипала зима щедро снігу на галявини, на звивисті стежини, на закуте дзвінкою кригою озеро та нешироку річку Бистрицю. Незатишно в зимовому засніженому лісі. Холодно, пусто. Але ліс і зимою живе, тільки його мешканцям доводиться бути обачнішими, обережнішими.

На снігу видніється безліч слідів. Найчастіше трапляються сліди зайців та лисиць. І ті сліди треба вміти читати, розшифровувати, як таємничі письмена, загадкові ієрогліфи...

На світанку по снігу пробігла голодна лисиця. Сліди її чіткі, виразні. Лисиця часто зупиняється, принохується, очевидно, сподівається натрапити хоч на якусь поживу. Цілий тиждень мела в лісі хуртовина, і вона сиділа в своїй норі голодна, чекала, поки хоч трохи розгодиниться. Нарешті стихла віхола, і лисиця вийшла на полювання. Побігла по лісі, поки напала на заячий слід. Зупинилася, понюхала. Вловила звабний запах і ще більше відчула голод. А там гайнула по заячому сліду. Нелегко впіймати вухатого, петляє він, заплутує свої сліди, намагається вибрати таку льотку, щоб усе бачити, а самому лишатися непоміченим. Та ось несподівано промайнула під дубом сіра ледь примітна грудочка. Миша! І лисиця кинулася за здобиччю. Хоч і дрібна, а все одно здобич! На якусь мить можна погамувати нестерпний голод. Наздогнала, притисла лапою, схопила в зуби і тут же задушену впустила на сніг.

Помилилася лисиця. Сподівалася вполювати мишу, а воно землерийка... Ця тваринка так неприємно тхне, що гинутимеш з голоду, а такої здобичі не їстимеш, не наважишся.

Залишила лисиця землерийку і подалася далі по заячому сліду. Десь же мусить прилягти заєць спочити!

На верхівці старої осики лунає стукіт строкатого дятла. Біля дятлового дупла уранці збирається зграйка дрібного птаства. Перелітають пташки з гілки на гілку, цвірінькають, хочеться дрібноті їсти, а їсти нічого в замерзлому лісі. Є поживні лялечки, всілякі хробаки в стовбурах старих дерев, та хіба до всього того доберешся, маючи такі маленькі дзьобики! От якби мати отакий, як у дятла! І пташина дрібнота гукає-благає:

"Прокинься, дятле, лети до старої осики. І сам поснідаєш, і нас підгодуєш!"

І дятел прокидається. Вигляне в червоній шапочці з дупла, подивиться на дрібноту і летить до сухої осики лущити кору. Знайде лялечку шкідливої комахи, з'їсть і знову береться до роботи. Вистукує дзьобом по осиці, кришить деревину. А трісочки, що впали на землю, оглядають пташки, шукають собі поживу.

Ось і зараз постарався дятел, накидав трісок на сніг. Обстежуй, не лінуйся! А раптом і на твою долю лишилася якась дешиця дрібних личинок та черв'ячків.

На затишній галявині біля годівниці зупинився табунець козуль. Вони неквапно їдять промерзле, притрушене снігом сіно.

Швидко темніє в зимовому лісі, непомітно минає день. Сірі сутінки перебігають від дерева до дерева, огортають ліс, накидають на нього густу намітку. На гіллі зеленої засніженої ялини сидять настовбурчені тетеруки. Ховають птахи під крила голови, заплющують очі, готуються до ночівлі. Та холод продирається крізь пір'я і ледве не дістає кісток.

Холодно птахам. А нічний мороз ще більше дошкулятиме. І тетеруки каменем падають на сніг, закопуються в м'яку постіль і солодко засинають. Тепло птахам у сніговій перині і безпечно, бо ніхто не наважиться ловити їх під снігом.

Цілий день бігала лисичка по заячому сліду, і все даремно. Так і не вполювала вухатого. А їсти хочеться, що аж живіт до хребта припав. Побачила, як падають тетеруки в сніг, підійшла покрадьки до ледь примітних ямок, залягла. Чекатиме тепер світанку. А коли почнуть птахи вибиратися з-під снігу, отут уже можна на сніданок сподіватися. І лисиця лежить, чекає, поки тетеруки почнуть вибиратися із снігової схованки.

Коли сутінки геть затопили ліс, підвівся у своїй льотці заєць, став на задні лапки, оглянувся навколо і почав мережити сніг своїми хитромудрими слідами, побіг у село, бо там для нього завжди знайдеться хоч якась пожива.

Отак і живе ліс у холодну зимову пору. А про життя його розповідають сліди на снігу.